

GŁĘBIA (51) *sb f*

sg *N* głębią (4). ◇ *G* głębi(e)j (3). ◇ *A* głębią (38). ◇ *L* głębi (4) [może od GŁĄB] *BierEz*, *GórnTroas*, *GrabowSet* (2), głębi(e)j (2) *WisznTr*, *KlonFlis*.

Sł stp, *Cn* notuje, *Linde XVI* (jeden z tych samych przykładów) – *XVIII w.*

1. *Ton, głębokość wodna; altitudo, altum, profundum Mącz, Cn; cor maris, gurges, profunditas Cn* (38) : *A* gdy żółw ná głębią wpłynął/ Zamyślił sie nágle ftánał *BierEz Qv; FalZioł IV 33d; RejWiz 8v; BibRadz 2.Mach 12/4, Luc 5/4; Demergo, Pograżam/ Ná głębią wpycham/ Topię. Mącz 218c, 161c, 477c, d [2 r.], 478a; SienLek 170; Rzućcie sieci ná głębią. RejPos 176, 173v, 174; Anyoł vpátrzywfy gdzie nawiętfa głębia/ także ono dziecię pchnął nogą/ ták iż spádło y vtonęło *RejZwierc 175, 116, 120v; polzli ná głębią [in profunda] iáko kámieñ. BudBib Ex 15/5; Zápuśc ná głębią sieci ku połowu. SkarŻyw 596; GrabowSet Lv; Ná doł sie też nieśpuścżay głębia pod nogámi/ [...] Słuchał Oycá nie słyżąc Synaczek zuchwály/ Szalenie k gorze bieżał/ y plusł w morfkie wály. RybGęśli C; WujNT Luc 5/4, s. 211; Pátrzymy ná dzieci gdy sie vczą pływać/ [...] Pod pierśi pęcherz ábo korek ścielał/ Nim sie ośmiela. Potym ná głębią/ tą y ową plecą/ Ochotnie płynąc/ w byłtrey wodzie miecą *KlonFlis E2.***

Z bliższym określeniem miary (4): *Leop Act 27/28 [2 r.]*; Ktorzy spusiłwfy sznur z ołowem/ nálezi głębiey dwádzieścia łazon [*et bolisantes invenerunt passus viginti*] *BibRadz Act 27/28; WujNT Act 27/28.*

W charakterystycznych połączeniach: na głębią nieść, odbić się, odepchnąć, pojsć, puścić się (2), *rzucić* (zapuścić) *sieci* (2), *udać się*, (*w-*, *za*)*płynąć* (3), *wpychać, wskoczyć, w(y)jechać* (*zajechać*) (7).

Wyrażenia przyimkowe: »na głębi(e)j« (2): *A* kiedy ná głębi było/ *Morze sie nagle wzburzyło BierEz P2; KlonFlis B4v.*

»w głębią« (2): y spádáli ná sfyie w głębią [*et per praeceps ruentibus*] co mocnieyfy nieprzyaściele. *Leop Iudic 5/22; Prawdzie vtonąc trudno/ chocia sie pograży/ Iák oléy wiedzfy w głębią/ zás sie ná wierzch wftąży. GórnTroas 44.*

»z głębiej« (1): *Enavigo – Zgłębiey na łodzi do ładu przpiłiwam. Calep 362a.*

W przen (4) : *Wierz mi że cie wywioda ná głębią z miálkiego/ Ani sie sam obaczył kiedy fkoczyłz pfięgo. RejWiz 31v.*

głębia czego (2): iż othom ia nędzniku odpłynął od brzegu/ á ná głębią wżytkich niebepieczności fwiáthá thego/ á nic sie nie lękam *RejPos 174v, 176v.*

W charakterystycznych połączeniach: na głębią odpłynąć, rzucić, wywieść.

Wyrażenie przyimkowe: »na głębi« (1): *My ielzczę/ pełni trwogi/ Co ná tey głęmbi trwamy/ Okrutney GrabowSet M3v.*

2. *Przestrzeń, odległość, oddalenie w dół od powierzchni; altitudo, altum, fastigium, profunditas, profundum Cn* (11) : *Vorago – Głębia niezmierną. Calep 1140b.*

Wyrażenia przyimkowe: »na głębią« (2): niechayże robią ná Pręty wnich/ *Pret ná pręcie Aże iákoć będzie potrzebá ná głębią Strum N4.*

~ *Z bliższym określeniem miary* (1): z wiałzcza, na poł stopy na głębią fadzą banie w ziemię *FalZioł I 39c. ~*

»w głębią« (2): Potym też y w głębią ziemię kopáiąc gruntowi sie przypátruie *CzechEp 102.*

~ Z bliższym określeniem miary (1): WYMIERZENIE wieże : ná dwánaście łokiet w głębią od okná którym wpułczáią *SarnStat* 497.~

»w głębi« (1): Zámknioné mieycá w głębi/ y iáłkinie ciemné Dáią fie czuć/ y ludzi łzłá ná nas podziemné. *GórnTroas* 33.

W przeni (2) :

Wyrażenia przyimkowe: »na głębią [czego]« (1): á gdy widziłz/ że moiá profototá/ Ná głębią przepási i tráfzney ząwiedziona/ Rátuy *GrabowSet* 04.

»w głębią« (1): Dla tegoż małz tu łufznie w głębią z myślą twą ząbrnąć/ á rołpalić fie wielką miłością przeciw Pánu Bogu *KarnNap* D3v.

Przeni (2) :

a) Potępienie wieczne (1) :

Wyrażenie przyimkowe: »w głębią« (1): Nye z inąd powtáły kácerłtwá y nyektore náuki przewrotne/ ktore sídlá dułfe/ á w głęmbwą rzucáją *KromRozm II* o4.

b) Grób (1) :

Wyrażenie przyimkowe: »w głębiej« (1): Iáłkinio łroga/ Iuż Matká droga/ Nas pożegnáła [...] Tyś ią požárłá/ W głębiey ząwárłá. *WisznTr* 21.

a. Zagłębienie (1) : Recessus in oculo, Tá niskość y głębia w którey oko fiedzi. *Mącz* 43d.

3. Przestrzeń, odległość, oddalenie od brzegu, skraju do środka (2) :

Wyrażenie przyimkowe: »na głębią« (2): thylko łye wiáruy gdy będziefz łkorę odrzynał/ ábyś łye ná głębią niemiał *SienLek* 171; iáko dobry málarz/ cieniém/ wyłádzi rzecz/ y vczyni ią oblá: á iáłnoćią poda ná dáłá/ ná głębią/ zniży/ łkroći/ podług potrzeby. *GórnDworz* I5v.

Synonimy: 1. *tonia, ton.*

Cf 2. **GLĄB, GŁĘBINA, GŁĘBOCZ, GŁĘBOKOŚĆ, GŁĘBOŚĆ**